

«معروف» از نگاه امام حسن عسکری(ع) به چه معناست

استاد درس خارج حوزه علمیه با بیان روایتی از امام یازدهم گفت: معروف را نباید منحصر به برخی کارها بکنیم...

استاد درس خارج حوزه علمیه با بیان روایتی از امام یازدهم گفت: معروف را نباید منحصر به برخی کارها بکنیم و باید بدانیم هر قدم کوچکی که در ترویج دین و خدمت به مردم و رواج اخلاق حسنه اسلامی و فضایل و عبادات در جامعه برداریم مصداق معروف خواهد بود.

محمد جعفر طبسیامروز هشتم ربیع الثانی مصادف با میلاد باسعادت امام حسن عسکری(ع) به عنوان یازدهمین امام شیعیان است. روزگار زندگانی و امامت این امام همام که مصادف با چند خلیفه عباسی بوده است دورانی پرمخاطره و حساس برای شیعه به شمار می‌رفت که تمهید تدابیر خاص و دشوار برای حفظ جان امام دوازدهم و سپردن پرچم ولایت به ایشان از سخت‌ترین مسائل آن روزگار بود.

در کنار این مباحث، مسلمانان این روزها با مصائب و مشکلات شدیدی دست به گریبان هستند و ظلمی که به مردم غزه می‌شود توجه هر شیعه‌ای را به سمت امام عصر(عج) و دعا برای ظهور ایشان جلب می‌کند و ریشه کن شدن ظلم و جور با حضور امام زمان(عج) طلب می‌شود.

خبرنگار ایکننا در این باره با آیت‌الله محمدجعفر طیبسی؛ کارشناس تاریخ اسلام و استاد درس خارج حوزه علمیه گفت و گو کرده است که در ادامه می‌خوانید؛

ایکننا - به نظر می‌رسد مهمترین رسالت امام عسکری(ع) پس از وظیفه امامت، تدبیر و تمهیداتی برای حفظ جان امام دوازدهم بود. ایشان برای این امر چه اقداماتی انجام دادند؟

طبق گفته شیخ مفید در کتاب الارشاد، امام حسن عسکری(ع) در سال ۲۳۲ هجری متولد شدند و در سال ۲۶۰ در حالی که از سن مبارکش ۲۸ سال می‌گذشت به شهادت رسیدند و همانطور که اشاره کردید حفظ و نگهداری امام دوازدهم یکی از مسائل پیچیده و سخت این دوره بود. شبرای شافعی مذهب در کتاب «الاتحاف بحب الاشراف»، نوشته است که امام محمد حجت در سال ۲۵۵ متولد شد؛ پدرش به هنگام ولادت به خاطر شرایط سخت آن دوران و ترس از خلفای وقت او را مخفی کرده بود و تولدش را از چشم دیگران پنهان نگه داشته بود زیرا خلفای آن زمان، بنی‌هاشم را سخت تعقیب و زندانی می‌کردند و به قتل می‌رسانند و اعدام می‌کردند.

این عالم شافعی مذهب به دو نکته اشاره کرده است؛ اول به ولادت امام زمان(عج) و اینکه آن را تایید کرده؛ این نکته بسیار مهمی است که یک عالم شافعی مذهب بگوید امام زمان(عج) متولد شده است همچنین او به نقش امام یازدهم در حفظ و نگهداری امام دوازدهم اشاره کرده است. امام عسکری(ع) با چه بحرانی روبرو بود و توانست با این بحران مواجه شود و ذخیره الهی را از دید دشمنان حفظ کند و این کار در حقیقت حفظ شیعه و تداوم امامت و اهمیت دادن به دوران غیبت امام زمان(عج) است.

مرحوم شیخ طوسی در کتاب الغیبه نقل کرده است که حکیمه خاتون بعد از ولادت امام زمان(عج) و وقتی که سه روز از ولادت گذشت، مشتاق دیدار آن حضرت شد و نزد امام عسکری(ع) آمد. ایشان می‌گوید من از اینکه سؤالی از امام بپرسم خجالت کشیدم و امام ابتدا به من فرمود: هو یا عمه فی کنف الله و حرزه و ستره و غیبت حتی یادن الله؛ او در کنف خدا و پنهان است تا زمانی که خدا اجازه بدهد، یعنی امام عسکری(ع)، امام زمان(عج) را کاملاً از دیدها پنهان نگه داشته بود و کاملاً محافظت می‌کرد و مجاز نبود او را به دیگران نشان دهد.

باز مرحوم شیخ طوسی در همین کتاب نقل کرده است که حکیمه مشتاق دیدار امام زمان(عج) شد لذا بر نرجس خاتون وارد شد و در کنار او گهواره‌ای بود و روپوش را کنار زد و دید ولی خدا خواب است؛ مرا که دید چشمانش را باز کرد و تبسم فرمود و امام عسکری(ع) در این لحظه فرمودند: او را به مادرش بازگردان و خیر این مولود را کتمان کن و به احدی بازگو نکن تا زمانی که وقت آن فرا برسد. این دستور امام یازدهم نشان می‌دهد که جامعه در شرایطی بود که همه نباید از وضعیت این مولود مطلع باشند و این هم تدبیر امام عسکری(ع) است.

شیخ صدوق در کتاب گرانسنگ کمال الدین نقل فرموده است که محمد بن عثمان عمری که یکی از نواب اربعه است می گوید ۴۰ نفر در منزل امام عسکری (ع) جمع بودیم که ایشان امام زمان (عج) را به ما نشان داد و فرمود: هذا امامکم من بعدی و خلیفتی علیکم اطیعوه؛ امام بعد از این قضیه فرزند خود را پنهان کردند؛ معنای این عبارت آن است که ای حاضرین بدانید امام و جانشین پس از من این فرزند و مولود است و باید از او اطاعت کنید.

به تحقیق که بعد از امروز دیگر او را نخواهید دید و چیزی نگذشت که امام عسکری (ع) از دار دنیا رفت؛ از مجموع این چند روایت استفاده کامل می شود که اولاً امام زمان (عج) حی و حاضر هستند و در میان مردم زندگی دارند و ناظر بر اعمال همه مخلوقات است گرچه ما آن حضرت را مشاهده نمی کنیم و این لیاقت را نداریم ولی بدون تردید، حضرت ما را می بیند. همچنین امام عسکری (ع)، پدر امام زمان (عج) واقعا رنج های بسیار بسیار فراوانی در این راستا متحمل شدند.

دوران غیبت کبرایی که الان در آن زندگی می کنیم مرهون زحمات امام عسکری (ع) است و این نکته، نکته بسیار محوری و دقیقی است که همه شیعیان و مسلمین الان در محضر امام دوازدهم هستند.

ایکنا - یکی از مسائل مهم جامعه امروز ما بحث امر به معروف و کار نیک است و آن حضرت هم روایتی در این زمینه دارند، مراد از معروف در نظر امام عسکری (ع) چیست؟

بله. حضرت فرمودند در بهشت، دری است به نام معروف و از آن تنها اهل معروف وارد می شوند؛ ابوهاشم جعفری که یکی از اصحاب و یاران مورد اعتماد امام عسکری (ع) است می گوید من وقتی این حدیث را از امام یازدهم شنیدم خوشحال شدم که الحمدلله کارهای مردم را انجام می دهم. امام عسکری (ع) به من نگاه کردند و فرمودند: دم علی ما انت علیه فان اهل المعروف فی الدینا هم اهل المعروف فی الاخره؛ به همین شیوه ادامه بده و اهل دستگیری از مردم و انجام کارهای نیک و بر باش. بدان اهل معروف در دنیا همانا اهل معروف در آخرت هستند؛ پیام این روایت آن است که بالاخره انسان در این دنیا هر مقداری که می تواند باید به زیردستان و مستمندان و فقرا توجه کند و بداند هر مقداری که در دنیا به مستضعفان و بیچارگان توجه کند روز قیامت خداوند طبق این روایت او را از آن دری وارد بهشت می کند که امام حسن عسکری (ع) فرمود این در را در معروف نامند.

ایکنا - معروف در این روایت به معنای عام است یا فقط دستگیری از دیگران؟

هر کار خوب و نیک و معروف گویند؛ دایره ای وسیع است که انسان می تواند از آن به مقدار ظرفیت خودش بهره ببرد. بنا بر این معروف را نباید منحصر به برخی کارها بکنیم و بدانیم هر قدم کوچکی که در ترویج دین و خدمت به مردم و رواج اخلاق حسنه اسلامی و فضایل و عبادات در جامعه برداریم مصداق معروف خواهد بود.

ایکنا - یکی از موضوعات مطرح بحث الگوگیری از ائمه (ع) است و ممکن است در ذهن برخی این تصور وجود داشته باشد که فاصله زمانی ائمه با ما بیش از هزار سال است و با توجه به اقتضات روز و تغییرات اجتماعی چگونه می توان از ایشان الگو گرفت؟

درست است که فاصله زمانی ما با ایشان قرن ها است ولی سخنان آنان که در بین ما وجود دارد؛ ما اگر با حضور فیزیکی ایشان فاصله زمانی داریم آیا با سخنان ایشان هم فاصله زمانی داریم؟ امام زمان (عج) را که الان نمی بینیم ولی سخنان ایشان که وجود دارد و توسط علما سینه به سینه نقل شده است؛ مثلاً یکی از سخنان امام زمان (عج) که علامه مجلسی به آن اشاره کرده این است که؛ انا غیر مهملین لذکرکم؛ یعنی ما هیچ وقت شما را فراموش نمی کنیم. عقل سلیم چه چیزی را اقتضا می کند؟ آیا غیر از این است که کسی که هیچ وقت ما را فراموش نمی کند ما هم هیچ وقت او را فراموش نکنیم. مخصوصاً در این زمان که جانیتکاران قسی القلب با نهایت سبیت و وحشی گری نسبت به مسلمین غزه جنایت و حمله می کنند.

امروز فرصتی است که همه مردم به آن حضرت توسل کنند مخصوصاً در این روز مبارک که میلاد با سعادت پدر امام زمان (عج) است و باید با توسل به وجود مبارکش ایشان را به پدرشان قسم بدهیم تا برای عبور از این وضعیت دعا کنند و مطمئن باشیم که در اینجا هم ما را فراموش نخواهند کرد و از حضرت بخواهیم مرحمت و بزرگواری و آقایی در حق مردم مظلوم فلسطین و غزه داشته باشند و اینها را از چنگ انسان های بی دین و شرور نجات دهند و امیدواریم در آینده نزدیک پیروزی مردم غزه و فلسطین را جشن بگیریم.

گفت وگو از علی فرج زاده